

1. Εισαγωγή

Ήδη από τη δεκαετία του '80 είχε αρχίσει να γίνεται αισθητή σε ευρωπαϊκή κλίμακα η ανάγκη ευρύτερης κοινωνικής συμμετοχής στα εκπαιδευτικά τεκταινόμενα. Αυτή η ανάγκη υπαγορευόταν τόσο από την επιθυμία των πολιτών να έχουν λόγο στην εκπαιδευτική πολιτική και την εκπαιδευτική πράξη - που αφορά κατεξοχήν τους ίδιους και τις οικογένειές τους και για την οποία φορολογούνται - όσο και από την αναγνώριση της εκπαίδευσης ως πρωταρχικής σημασίας παράγοντα για τη συνολική ευημερία των πολιτών και, συνεπώς, και της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Οι τάσεις αυτές εκφράστηκαν, αφενός μεν με τις πρωτοβουλίες αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος που ανέλαβαν οι κυβερνήσεις διαφόρων ευρωπαϊκών κρατών, αφετέρου δε με τη σύσταση συμβουλίων και γνωμοδοτικών επιτροπών, στις οποίες εκπροσωπούνται, κατά το μάλλον ή ήττον, όλοι οι φορείς της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει τα όργανα κοινωνικής συμμετοχής στην εκπαίδευση σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο σε δεκαοκτώ χώρες της Ευρώπης – τα δεκαπέντε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία –, εξετάζει την ένταξη της Ελλάδας σε αυτές τις εξελίξεις και εξάγει ορισμένα γενικά συμπεράσματα για το ρόλο αυτών των οργάνων στο παρόν και στο μέλλον. Σκοπός της μελέτης είναι η ενημέρωση των φορέων της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά και της ελληνικής κοινής γνώμης γενικότερα για τις εξελίξεις σε αυτόν τον ευαίσθητο και ουσιαστικής σημασίας τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ας σημειωθεί ότι η μελέτη αυτή έχει προκαταρκτικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι η λειτουργία αυτών των συλλογικών οργάνων στην πράξη δεν μπορεί να διαπιστωθεί παρά μόνο με τη στενή συνεργασία μεταξύ στελεχών αυτών των οργάνων σε κάθε χώρα, κάτι που ίσως καταστεί δυνατόν στο εγγύς μέλλον, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Συμβουλίων Παιδείας που ιδρύθηκε πρόσφατα.

Επίσης, η μελέτη βασίζεται στην προεργασία που έκανε σχετικά με το θέμα της κοινωνικής συμμετοχής στην εκπαίδευση το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφόρησης για την Εκπαίδευση «ΕΥΡΥΔΙΚΗ»¹, κατόπιν της ευρωπαϊκής συνδιάσκεψης της Σεγκόβια τον Δεκέμβριο του 1995 με το ίδιο θέμα, καθώς και στα πρώτα συμπεράσματα μιας συγκριτικής έρευνας που ανέλαβε το Κέντρο Συγκριτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου

¹ Eurydice (The European Information Network on Education), *Consultative Councils and Other Forms of Social Participation in Education in the European Union*, 1996.

Leuven του Βελγίου υπό τον καθηγητή W. Wielemans² για λογαριασμό του Φλαμανδικού Συμβουλίου Παιδείας (Vlaamse Onderwijsraad), στο πλαίσιο της προετοιμασίας δημιουργίας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Συμβουλίων Παιδείας.

Η μελέτη διαρθρώνεται ως εξής: Αφού επιχειρείται να δοθεί ένας ορισμός των Συμβουλίων Παιδείας με βάση την υπάρχουσα κατάσταση στην Ευρώπη, περιγράφονται συνοπτικά τα κύρια χαρακτηριστικά, οι αρμοδιότητες και ο ρόλος των Συμβουλίων Παιδείας στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε χώρας και σε σύγκριση με την ελληνική περίπτωση και, τέλος, εξάγονται ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με το ρόλο των Συμβουλίων Παιδείας στο παρόν και το μέλλον λαμβάνοντας υπόψη την πρόσφατη ίδρυση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συμβουλίων Παιδείας.

² Wielemans W., Education Councils in the EU: A Comparative Research and its Outcomes, Draft paper presented at the Meeting of the European Network of Education Councils at Lisbon, 17-18 March 2000. Βλ. επίσης την εμπλουτισμένη μορφή του προηγούμενου: Wielemans, W. – Herperlinck, R. Education Councils at National and Regional Level in the Member States of the European Union, February 2000.